

skuelse gjældende med al den Overbeviisningsstyrke, som jeg har formaaet (Bravo!).

Jeg skal nu gaae over til at omhandle nogle af Hovedpunkterne i denne Sag, og navnlig dem, som nærmest igaar kom under Omtale. Et af de første Hovedpunkter, der saaledes frembyder sig, er den Paastand, at en saadan Tvangslov som den nærværende skulde være uforenelig med den første Deel af Grundlovens § 87, der siger, at Eiendomsretten er ufænkkelig, og at Ingen kan tilpligtes at afstaae sin Eiendom, uden hvor Almeenvellet kræver det. Hvorvidt Almeenvellet virkelig kræver en saadan Lov er, som Udvalgets Fleertal allerede har bemærket, et Spørgsmaal, hvis Besvarelse for hver Enkelt maa beroe paa et Skjøn over samtlige Forhold i deres Totalitet, det er Noget, man ikke ligefrem kan gjøre gjældende og bevistligt for hver Enkelt, og jeg skal derfor heller ikke gaae i Rette med Noget for, at de ikke have kunnet komme til det samme Resultat ved dette Skjøn; men, hvad jeg dog maa gjøre Indsigelse imod, det er den Betydning, som jeg troer, at nogle ærede Talere, navnlig min ærede Sidemand (Mourier) og den ærede Rigsdagsmand for Aalborg Amts 2den Valgkreds (Zillisch), have villet lægge i de Ord, „at Almeenvellet skulde kræve det“, idet de have omsat disse Ord i meget stærke Udtryk, som for Exempel, at der skulde være uafviselige Grunde og en virkelig Nødvendighed tilføede og deslige. Indholdet af Grundlovens § 87 stemmer ganske med en Række tidligere Love om Expropriation, der bruge de selv samme Ord, saasom Placaten af 31te Juli 1801 og 28de December 1809, Forordningen af 5te Marts 1845 og flere andre Love, der handle om Anlæg af Veie, Canaler, Jernbaner o. s. v., og det forekommer mig da klart, at man ikke i Grundloven ved de samme Udtryk kan have tænkt paa nogen saadan egentlig eller uafviselig Nødvendighed, hvori næsten maatte ligge, at Statens Bestaaen var gjort usikker, hvis Expropriationen ikke indrømmedes; thi, naar skulde det vel, hvis man i egentlig Forstand vilde fordre en uafviselig Nødvendighed, kunne forlanges at gennem-

føre en Mand's Have eller Jorder, for at anlægge en Bei, en Canal, eller en Jernbane? Jeg indrømmer meget gjerne, at ved en saa omfattende og indgribende Expropriation som den, hvorom der her er Tale, maa der kunne paavises et meget større Krav fra Almeenvellens Side, end hvor der blot er Spørgsmaal om Anlægget af en Landevei o. s. v., men dette bliver dog kun en Gradforskjel, og jeg protesterer imod den, som jeg troer, ganske ujuridiske Fremgangsmaade, at tage denne Bestemmelse i Grundloven isoleret, revent ud af Sammenhængen med den hele hidtilværende Række af Love, der ogsaa handle om Expropriation, der bruge de samme Ord, og som Grundloven ikke har tilstjttet at forandre — og lægge, saa at sige, en anden Art af Nødvendighed ind i Ordene, som ikke kan være paatænkt i hine Love, og heller ikke stemmer med Betydningen af de lignende Udtryk i Grundlovens følgende Paragraph. Hvad iøvrigt angaaer Grundene for, at Almeenvellens Krav virkelig berettiger til at give en saadan Lov, da kan jeg derom ganske henvide deels til den Udvikling heraf, som findes i det Forslag, den ærede Indenrigsminister i sin Tid forelagde Landbocommissionen, deels til den Udvikling, som den ærede oprindelige Forslagsstiller (Monrad) gav ved Fremlæggelsen af sit Lovforslag i forrige Session. Jeg troer, de da udviklede Grunde ere ganske tilstrækkelige, og skal kun tilføie, at Udvalgets Fleertal hertil har føiet en anden Grund, nemlig den, at det uden en saadan Afsløsning ikke let vil kunne være muligt at vise Bondestanden den Retfærdighed, som tilkommer den. Det er, saavidt jeg skjønner, den eneste Bei til at ordne Forholdene paa en saadan Maade, at baade Godseier og Bonde kunne faae deres Ret (Hør!).

Et andet Hovedspørgsmaal er det, hvorvidt et Afslag i Salgsværdien til Fordeel for Fæsterne kan bestaae med den sidste Deel af den citerede Paragraph i Grundloven, hvor det hedder, at Afstaaelsen kun kan fordres imod fuldstændig Erstatning. Jeg troer, at Besvarelsen for Staten til at bestemme et saadant Afslag er tilstrækkelig begrundet i den Motivering, som Udvalgets Fleerhed i Betænk-